

סוציאליזם לעשירים בלבד

:: גלעד נתן

אמורים לקרוס כחלק מהמשחק הליברלי של חוסר מעורבות ממשלתית בשוק ולפי רצונה של היד הנעלמה, אך מסתבר שכאשר פושטי הרגל אינם שכירים קטנים שלא עומדים בתשלום המשכנתא או חייבים קטנים שמימנו טיפול שיניים בהלוואות שהם אינם יכולים לפרוע המדינה מגלה יכולת התערבות יוצאת דופן.

בחודשים האחרונים וביתר שאת בשבועות האחרונים מגלות ממשלות ניאור-ליברליות למופת, אותן הממשלות שהשאירו בשנים האחרונות את השכירים לשקוע בעוני מתוך נאמנות לעיקרון לפיו השוק יודע יותר טוב מהממשלה, נטיה להתערבות במשק לשם הצלתם של תאגידי ענק, בעלי הון ומשקיעים, המעמד הבינוני הגבוה של לובשי הצווארון הלבן בשוק ההון. מסתבר שממשלות כן יכולות להתערב בנעשה במשק, השאלה אינה שאלת היכולת אלא שאלת ה"למען מי". מדינת הרווחה מגדירה עצמה מחדש, במקום לעזור לחלשים בשביל שישתלבו בחברה וישפרו את מצבם, מדינת הרווחה הניאור-ליברלית עוזרת לעשירים בכדי שישארו עשירים.

המשבר האחרון מגלה לנו את ערוות הניאור-ליברליזם, חברות הפנסיה הפרטיות כושלות בצורה מסוכנת הרבה יותר מחברות הפנסיה הציבוריות או הפנסיה הממלכתית. את הגירעון האקטוארי ניתן היה לפתור בעזרת הגדלת הנטל על בעלי ההכנסות הגבוהות. את מחיקת המניות וכספי קרנות הפנסיה בבורסה לעומת זאת ניתן לכסות רק באמצעות הזרמת מימון לעשירים וחברותיהם בכדי שלא יברחו עם הכסף שהם מצצו מחסכונותינו באמצעות דמי ניהול בזמן שהם מהמרים על עתיד אוכלוסיית החוסכים. ההוצאה הציבורית בעולם המערבי מהזרמת כספי בנקים ממשלתיים ליצוב השוק החופשי עולה לאין ערוך על הערכות ההשקעה בגירעון האקטוארי.

תהליך ההפרטה לווה בהבטחות על יעילותו של השוק הפרטי, אבל השוק הפרטי, בניגוד לממשלתי, בנוי על הימורים ומשברים, רווחי ענק שנגרפים לכיסי הבעלים וכשל השוק החביבי של "צמצום בהוצאות העבודה" - היינו, קיצוץ בשכר עובדים - שמוריד את יכולת הצריכה של העובדים ומקטין את השוק. כאשר השוק החופשי פורח וכולנו מתחלקים בפירוורים שנופלים לכאורה משולחנם של העשירים נשמעת הדרישה לצמצום המיסים ומעורבות המדינה ואילו כעת מכספי המיסים המצומצמים נדרשים האזרחים באמצעות הוצאות ממשלתיות להציל את השוק הפרטי מעצמו.

עם המעורבות הזו של הממשלה התקשורת ששייכת לבעלי הון מוכנה להשלים. גרסת

עידן חדש בכלכלה נפתח, קריסת השוק החופשי מוכיחה לאנושות כי למרות שנים של סימום בצרכנות זולה, במסעות הפחדה מפני חיידקים וטרור, בתעמולה בוטה בתקשורת ובתרבות המקדשת את השוק החופשי כגורם הבסיסי בדמוקרטיה ובהבטחת הרווחה בחברת השפע, אין כלכלת השוק יכולה אלא להעשיר את העשירים, להגביר את הצריכה ואת זיהום העולם, ולהותיר את המעמד הבינוני על סיפם של עוני וחוסר יכולת להבטיח את עתידו.

כמובן, המציאות הקודרת לא גורמת לחסידי הכלכלה החופשית, נביאיה ומשורריה, אשר הוכיחו לציבור באותות ובמופתים במשך שנים כי הימור על עתידם בבורסה (חסכונות ופנסיות) הוא הדרך להבטחת עתידם; שצריכה פרועה מניעה את הכלכלה ולכן צריך לצרוך בלי לחשוב על איכות סביבה והשלכות של צמיחה מוגברת; שמיסים נמוכים משאירים למשלמי המיסים יותר כסף בכיס ושמעורבות המדינה בחברה ובכלכלה היא נזק. גם המציאות של צגי מספרים אדומים המבשרים לציבור כי מהפרשות לפנסיה הרוויחו בחברות הפנסיה, במסדרונות הבורסה וכעת הם צריכים לשאת בהפסדים הנגרמים בשעה שהמשק מתקן את עצמו, לא תגרום להם להודות בכשלונה של השיטה, שכן משוררי ונביאי הכלכלה החופשית גם הם נהנים מפירותיה בשעה שהמעמד הבינוני והנמוך, 8 עשיריות מאוכלוסיית המדינה מבינים שהסבל שנגרם להם במשך שנים והירידה ביכולתם להבטיח לעצמם וילדיהם חינוך, בריאות ורווחה הולכת ופוחתת.

והנה נופלים הבנקים, הבורסות קורסות, הכלכלה החופשית על הפירמידות חסרות הבסיס שלה קורסת כאשר השוק, חכם יותר מכל ספקולנט מתקן את עצמו ומפוצץ שורה של בועות. לכאורה, בשוק החופשי המהולל לא היו הממשלות אמורות להתערב. בנקים, חברות השקעות, חברות אשראי וביטוח היו

משוררי ונביאי הכלכלה החופשית גם הם נהנים מפירותיה בשעה שהמעמד הבינוני והנמוך, 8 עשיריות מאוכלוסיית המדינה מבינים שהסבל שנגרם להם במשך שנים והירידה ביכולתם להבטיח לעצמם וילדיהם חינוך, בריאות ורווחה הולכת ופוחתת.

לכאורה, בשוק החופשי המהולל לא היו הממשלות אמורות להתערב. בנקים, חברות השקעות, חברות אשראי וביטוח היו אמורים לקרוס כחלק מהמשחק הליברלי של חוסר מעורבות ממשלתית בשוק ולפי רצונה של היד הנעלמה...

עם המעורבות הזו של
הממשלה התקשורת
ששייכת לבעלי ההון מוכנה
להשלים. גרסת העושים הזו
של סוציאליזם לבעלי הון,
מדינת רווחה לתאגדי ענק
וחברות פרטיות, היא מה
שמצפה לנו בעתיד אם לא
ישתנו כללי המשחק.

בשביל צמיחה כלכלית וכלכלת שוק. ארצות הברית ובריטניה מעידות שמעורבות ציבורית אינה רעה ובלבד שהיא ניתנת לעשירים בלבד. העולם כולו וגם ישראל מוכיחים שהפרטה נכשלה ושהמחיר של שירותים פרטיים גרועים גבוה ממחירי שירותים ציבוריים יעילים. במקום לשבת אחוזי פחד ולתת לממשלות לסבסד את העשירים הגיע הזמן לדרוש שהמעורבות הממשלתית בשוק תגבר. שבנקים ממשלתיים וחברות ביטוח ממשלתיות זהירות ומפוקחות בידי מערכות ביקורת ציבוריות יבטיחו את יכולתנו לחסוך ואת עתידנו, יסבסדו אותנו הצרכנים מפני עמלות מופרזות ודמי ניהול מנופחים. ששירותים אוניברסליים כחינוך, בריאות, רווחה, חשמל, מים, גז, ומזון ינוהלו בידי המדינה לטובת האזרחים באופן שיבטיח את רציפותם יציבותם ויעילותם. שחוקי עבודה יבטיחו את זכויות העובדים על חשבון רווחי בעלי הון. שתכנון כלכלי בשוק המזון יבטיח את יציבות מחירי המזון ורציפות אספקתם. שהורדת מספר שעות העבודה החודשיות והטלת הגבלות על תעשיות כתעשיית הנשק ותעשיות של מוצרי מותרות יבטיחו את צמצום הכובד במשאבי כדור הארץ.

כפנינו כאזרחים, תושבים, בוחרים ובעיקר כאנשים עומדת הברירה, להמשיך מתוך נוחות משתקת של בורות ועמימות לתת לתהליך הכלכלי והפוליטי של צמצום הדמוקרטיה, צמיחת הפערים החברתיים-כלכליים, הרס כדור הארץ וסכסוד החזקים על חשבון החלשים, להימשך או להתעורר עכשיו ולפעול לשינוי בישראל ובעולם מתוך הכרה בכשלון השוק החופשי וההבנה שרק הגבלת השוק החופשי לתחומים מסוימים, תוך הגברת הפיקוח והרחבת תפקידן הכלכלי חברתי של המדינות יכול להבטיח את עתידנו.

העושים הזו של סוציאליזם לבעלי הון, מדינת רווחה לתאגדי ענק וחברות פרטיות, היא מה שמצפה לנו בעתיד אם לא ישתנו כללי המשחק. אותם מעסיקים שחיסלו את העבודה המאורגנת בשביל לחסוך בהוצאות ודרשו לשלם פחות מיסים בכדי לא לסגור את מקומות העבודה דורשים עכשיו התערבות ממשלתית והבנה של העובדים כלפי מצוקתם. העובדים, עובדי הצווארון הכחול והפרולטריון החדש של עובדי הצווארון הלבן נדרשים כרגיל לשאת בהוצאות, שכן את המיסים על רווחי הון איש לא מציע להעלות. בעלי ההון הם הלקוחות החדשים של מדינת הרווחה. כסף לטיפות חלב אין, כסף למימון הפסדיהם של בעלי הון יש.

בשנים האחרונות הורגלנו לחשוב רק על המחיר אבל לא על העתיד. על צמיחה וגידול במקום ריסון וחסכון. איש לא העז לומר בקול רם שהזדקנות האוכלוסייה בעולם מפוצץ אוכלוסין היא דבר טוב שכן היא מבטיחה את קיטון האוכלוסייה בעתיד. הפכנו עבדים לחשיבה כלכלית קלוקלת שאומרת שעדיף עוד ילדים שישאו בהוצאות שגורמת אוכלוסייה מזדקנת במקום להגדיל את הנטל על בעלי ההון שיכולים לממן מערכת רווחה יעילה בלי להגדיל את האוכלוסייה באופן מסוכן. עבדנו יותר שעות במקום פחות שעות כדי להבטיח את הצמיחה הכלכלית שמשמעותה שעות עבודה מיותרות בהפקת תוצרת מיותרת ממשאבי המדולדלים של כדור-ארץ הולך ומתכלה. בזבזנו במקום לחסוך בכדי שהבורסות יוכלו להמשיך ולהתנפח. דרשנו לשלם פחות מיסים כי הורגלנו לחשוב שישאר לנו יותר כסף בכיס בלי לחשוב על הירידה ברמת החיים שתגרם מקניית מוצרים פרטיים במקום קבלת מוצרים ציבוריים. התפעלנו מנתוני הבורסה מתוך אמונה שגם אנחנו נרוויח. עכשיו האשליה הכלכלית מתפוצצת. מאחורי מספרי הקסם של הכלכלה הניאו-ליברלית מתגלה לנו ביוקרטיה פרטית מיותרת להפליא של רואי חשבון ועורכי דין, של מאמנים אישיים ועמותות המגזר השלישי, שעולה לנו הרבה יותר מהשירות הציבורי בשל העדר ביקורת ציבורית ותרבות של תפוס כפי יכולתך. שנות החגיגה של הבורסה מאחורינו ואנחנו לא התעשרנו בהם וגם לא הבטחנו את עתידנו. מכרנו את הביטחון הסוציאלי ואת מדינת הרווחה האוניברסלית בעבור נזיד ערשם של הבטחות התעשרות שבעבר נתנו לא בידי פוליטיקאים, כלכלנים וממשלות אלא רק בידי נוכלים המציגים מרכולתם בירידי שעשועים. העשור הראשון של המאה ה-21 עומד להסתיים והאשליה שהציעה האידיאולוגיה הליברלית התפוגגה. סין ורוסיה מוכיחות שלא צריך דמוקרטיה

גלעד נתן הוא

דוקטורנט

להיסטוריה כללית

באוניברסיטה

העברית וחבר

קיבוץ מרום גולן

✉ gnathan@knesset.gov.il